

Küresel Şarap Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Global Wine Tourism Studies

Nurhan KESKİN^a, Sadi ELASAN^b, Reyhan KESKİN^c ve Sıddık KESKİN^d

^a Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, Van, Türkiye.

^b Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Van, Türkiye.

^c Lisans Öğrencisi, Uluslararası Balkan Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Üsküp, Makedonya.

^d Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Van, Türkiye.

Özet

Bu çalışma ile Dünya’da şarap turizmine yönelik yapılmış araştırmaların eğilimleri bibliyometrik olarak incelenmiştir. Bu amaçla, 1995-2023 yılları arasında yapılmış şarap turizmi çalışmaları “wine tourism” anahtar kelimeleri kullanılarak Web of Science (WOS) ve Scopus veri tabanlarında taranmıştır. Tarama sonucunda 1664 çalışmaya ulaşılmıştır. Veri toplama işlemi için; yayınlayan kurum, başlık, yazar isimleri, yayın yılı, dergi adı ve atıf sayısı gibi bilgiler kullanılmıştır. Tüm metin verileri VOSviewer yazılımıyla analiz edilerek doğruluk ve güvenilirlik sağlanmıştır. Metin madenciliği ve veri görselleştirme yöntemleri (bubbles maps) kullanılarak sonuçlar daha anlaşılır hale getirilmiştir. WOS veri tabanından alınan 1664 makaleye 10382 adet atıf yapıldığı gözlenmiştir. Makale başına ortalama atıf sayısı 12 ve H indeksi 58’dir. 2005 yılından itibaren hem makale hem de atıf sayısının arttığı dikkat çekmiştir. Makalelerin %18’i Tarım alanında yayınlanmıştır. Avustralya, ABD, İtalya ve İspanya bu konuda en fazla (%51) makale yayınlayan ülkelerdir. Makalelerin çoğu (%34) Emerald Group Publishing, Taylor & Francis ve Elsevier gibi kurumlarda yayınlanmış olup, %38’i SCI-Expanded kategorisinde yer almaktadır. Çalışma sonucunda şarap turizmi alanında çok sayıda araştırmacının faaliyet gösterdiği ve bu alanda yapılan araştırmaların giderek arttığı gözlenmiştir. Çalışmanın şarap turizmi alanındaki küresel eğilimleri ve önemli çalışmaları ortaya koyması bakımından gelecekte planlanacak çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Turizm, Bibliyometrik Analiz, Süreli Yayınlar.

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi 20.07.2023
Kabul Tarihi 29.09.2023

Abstract

In this study, the trends of research on wine tourism in the world were analyzed bibliometrically. For this purpose, wine tourism studies conducted between 1995-2023 were searched in the Web of Science (WOS) and Scopus databases using the keywords "wine tourism". As a result of the search, 1664 studies were reached. Information such as title, author names, publication year, journal name and number of citations were used for data collection. All text data were analyzed with VOSviewer software to ensure accuracy and reliability. Text mining and data visualization methods (bubbles maps) were used to make the results more understandable. It was observed that 10382 citations were made to 1664 articles taken from the WOS database. The average number of citations per article is 12 and the H index is 58. Since 2005, it is noteworthy that both the number of articles and citations has increased. 18% of the articles were published in the field of Agriculture. Australia, USA, Italy and Spain are the countries that published the highest number of articles (51%) on this subject. Most of the articles (34%) were published in publishing houses such as Emerald Group Publishing, Taylor&Francis and Elsevier and 38% of them are in SCI-Expanded category. As a result of the study, it was determined that a large number of researchers are active in the field of wine tourism and the research in this field is increasing. It is expected that the study will guide future studies in terms of revealing global trends and important studies in the field of wine tourism.

Keywords: Alternative Tourism, Bibliometric Analysis, Periodicals.

Sorumlu Yazar

Nurhan KESKİN
keskin@yyu.edu.tr

Önerilen Atıf:

Keskin, N., Elasan, S., Keskin, R. ve Keskin, S. (2023). Küresel Şarap Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Journal of Academic Tourism Studies*, 4(Özel Sayı): 44-50.

1. GİRİŞ

Şarap turizmi, şarapların yapımında kullanılan üzümlerin yetiştirildiği bağları, bağbozumu ve şarap üretimini görmek, farklı şarap tadımını deneyimlemek üzere şaraba ilgi duyan kişiler tarafından gerçekleştirilen turistik aktivitelerdir (Albayrak, 2013). Günümüzde iklim değişikliği, küresel ısınma ve çevre bilincine sahip turistlerin sayısındaki artış ile sürdürülebilir şarap turizmi küresel anlamada büyük bir önem taşımaktadır (Süer ve Keskin, 2023).

Alternatif bir turizm çeşidi olan şarap turizmi, 90'lı yıllarda gelişme göstermiş ve konu ile ilgili araştırmalar hızla artmıştır. Bu konuda ilk konferans 1998 yılında yapılan Avusturalya'da şarap turizmi konferansıdır. Bu konferanstan sonra, yapılan çeşitli başarılı araştırmalar ve tanımlamalar ile şarap turizminin değeri birçok ülkede hızla artmıştır (Getz ve Brown, 2006).

Bu çalışmada, 1995-2023 yılları arasında yapılmış şarap turizmi çalışmaları "wine tourism" anahtar kelimeleri kullanılarak Web of Science (WOS) ve Scopus veri tabanlarında taranmış ve böylece ulaşılan 1664 akademik çalışma üzerinden Dünya'da şarap turizmine araştırmalarının eğilimleri bibliyometrik olarak incelenmiştir.

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın güvenilirliği ve sonuçların doğruluğu için sistematik bir veri toplama yöntemi, arama stratejisi ve ağ analizi yazılımı kullanılmıştır. Bu yöntemlerin kullanımı, literatürdeki en güncel ve kapsamlı verilerin toplanmasını ve analiz edilmesini sağlamıştır. Ayrıca, bu verilerin analizi, bilimsel topluluğun şarap turizmi çalışmaları alanındaki güncel eğilimleri hakkında bilgi sağlamaktadır. Şarap turizmi çalışmaları alanındaki küresel yayın eğilimleri; en etkili araştırmacılar, ülkeler ve en sık kullanılan anahtar kelimeler gibi farklı faktörler incelenerek tespit edilmiştir.

2.1. Veri Toplama

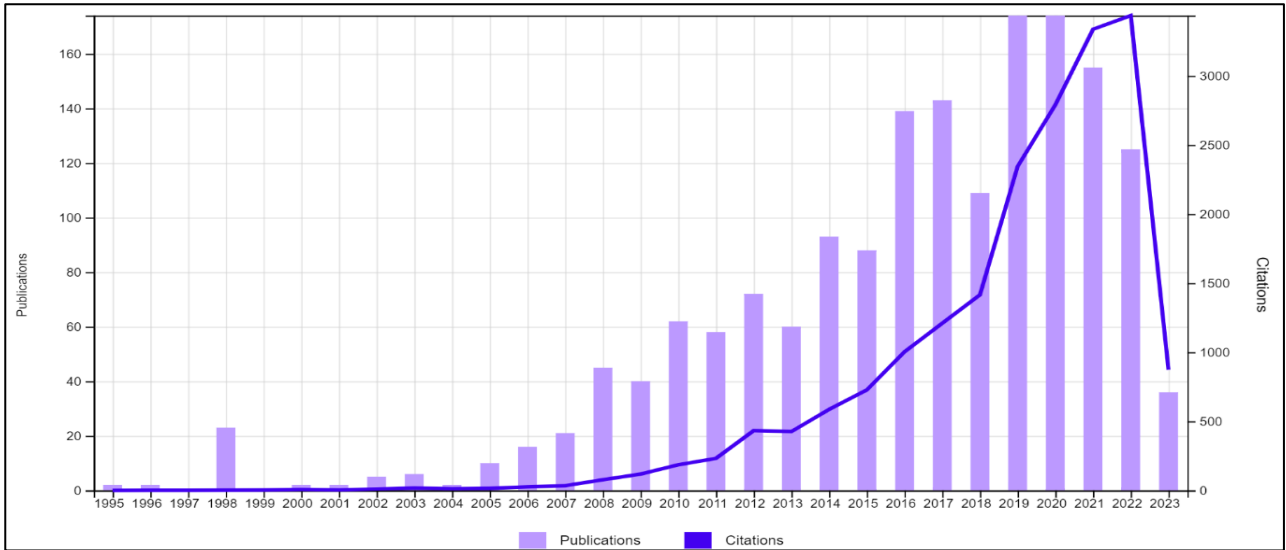
Çalışmada, "Web of Science Core Collection (WOS, Clarivate Analytics, Philadelphia, PA, USA) ve Scopus (Elsevier BV.)" veritabanları kullanılarak 1995-2023 yılları (son erişim tarihi: 09.05.2023) arasında yapılan şarap turizmi konulu çalışmalar incelenmiştir. Veri tabanında "wine tourism" anahtar kelimesi kullanılarak yapılan aramalar sonucunda 1675 çalışma bulunmuştur. Bu çalışmalardan uygun olmayanlar veya alan dışı çalışmalar elenerek kalan 1664 makale kullanılmıştır. Veri tabanında bulunan makaleler, makale başlığı, yazarların isimleri, yayın yılı, dergi adı ve atıf sayısı gibi bilgiler kullanılarak analiz edilmiştir. Hirsch (H) indeksi, yayın etkisinin bir belirtici olarak kullanılmıştır. Materyallere, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin online kütüphanesi ve dijital kaynakları kullanılarak ulaşılmıştır. Arama dili İngilizcedir.

2.2. Ağ Analizi

Çalışmada, VOSviewer (sürüm 1.6.19, Leiden Üniversitesi, Hollanda) kullanılarak "işbirliği ağı, vurgular ve gelecekteki eğilimler" analiz edilmiştir. Sistematik veri toplama işlemi için Web of Science (WOS) ve Scopus veri tabanları kullanılmış ve çalışmaya dahil edilen yayınların tüm metin verileri toplanarak VOSviewer yazılım programıyla değerlendirilmiştir. Bu analizler, çalışmanın doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için metin madenciliği ve veri görselleştirme (bubbles maps ve grafiksel) yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

WOS ve Scopus veri tabanlarında yayınlanmış 1664 makale alınmıştır. Makalelere toplam 10382 atıf yapılmıştır (kendine yapılan atıflar hariç 9416 atıf). Makale başına ortalama atıf 12'dir. H indeksi 58'dir. Özellikle 2005'ten itibaren hem atıf sayısı hem de makale sayısı artış eğilimi göstermiştir (Şekil 1).

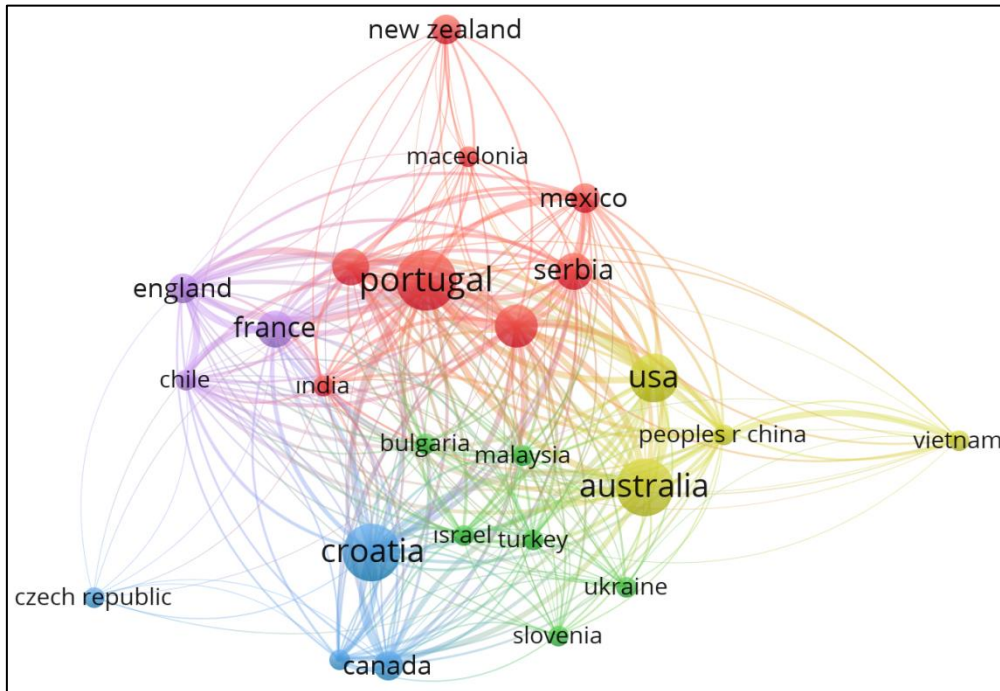
Şekil 1. Yıllara Göre Yayın ve Atıf Sıklığı

Uluslararası işbirliği ağı haritası Şekil 2’de sunulmuştur. Ülkeler arasındaki işbirliği çizgilerle gösterilmiştir, kalınlık gücü, daire/metin boyutu ise uluslararası işbirliğinin seviyesini göstermektedir.

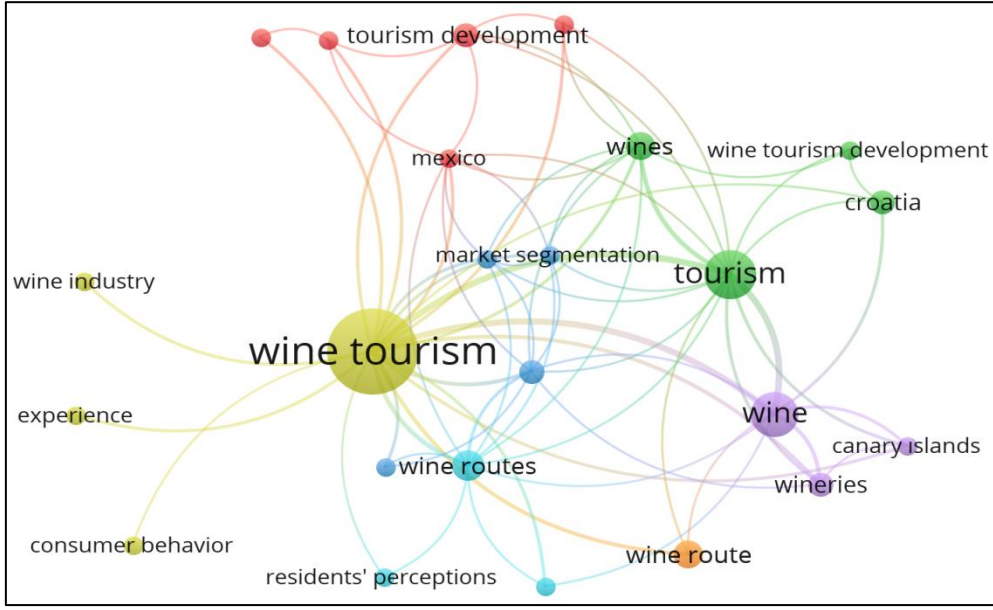
Şekil 2. Uluslararası İşbirliği Ağı Haritası

Ülkelere göre bibliyografik bağlantı analizi Şekil 3’te verilmiştir. Maddelerin ilişkisi referans sayısına göre belirlenmiştir.

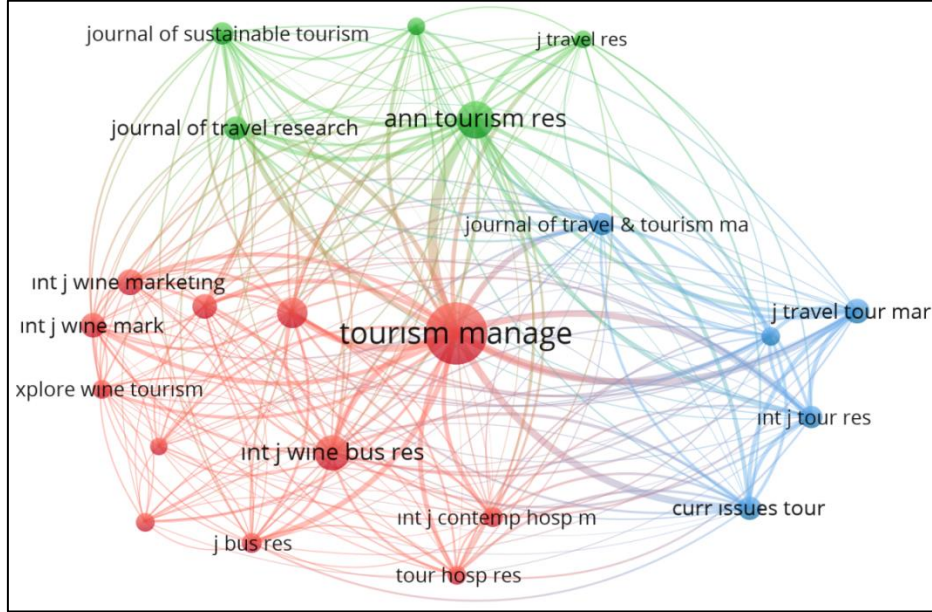
Şekil 3. Ülkelere Göre Bibliyografik Bağlantı Analizi

Konunun hangi anahtar kelimelerle ilişkili olduğunu ve bu anahtar kelimelerin ne sıklıkta kullanıldığını gösteren anahtar kelime analizine ait görsel Şekil 4’te sunulmuştur.

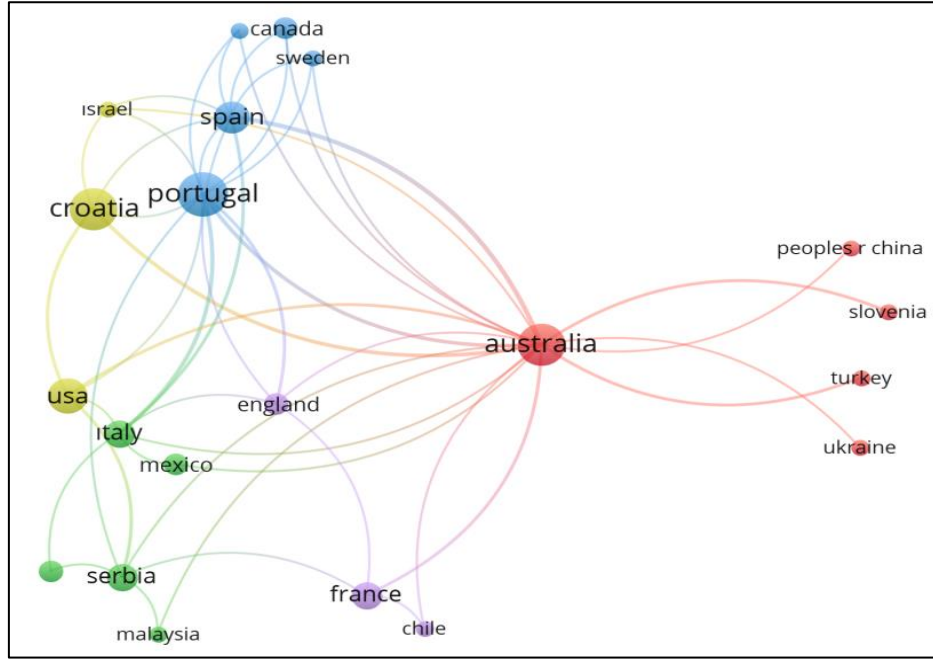
Şekil 4. Anahtar Kelime Analizi

Ortak atıf kaynakları ağı Şekil 5’te verilmiştir. Şekil 5’ te, yayın sayısı 5’ten büyük olan kuruluşlar için alıntı ağı haritası oluşturulmuştur. Çizginin kalınlığı ve daire/metin boyutu uluslararası işbirliğinin seviyesini göstermektedir.

Şekil 5. Ortak Atıf Kaynakları Ağı

Uluslararası atıf ağ haritası ise Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Uluslararası Atıf Ağ Haritası

Avusturalya, yayınlanan makale sayısında (n=245; %14,7 ile) ilk sırada yer alırken, bunu ABD (%13,5); İtalya (%12,87) ve İspanya (%11) izlemiştir. Bu ilk 4 ülke dahil olmak üzere, Dünya çapında toplam 87 ülkeden yayın yapılmış olup Türkiye 22. sırada yer almıştır. İlk 25 ülke Tablo 1’de listelenmiştir.

Tablo 1. En Az 10 Yayını Olan Ülkeler

Ülke	Yayın sayısı	%	Ülke	Yayın sayısı	%
AVUSTRALYA	245	14.724	ROMANYA	48	2.885
ABD	224	13.462	GÜNEY AFRİKA	44	2.644
İTALYA	213	12.800	SİRBİSTAN	36	2.163
İSPANYA	183	10.998	YUNANİSTAN	28	1.683
PORTEKİZ	129	7.752	ÇEK CUMHURİYETİ	27	1.623
HIRVATİSTAN	103	6.190	MEKSİKA	27	1.623
ÇİN	88	5.288	GÜNEY KORE	27	1.623
İNGİLTERE	78	4.688	TAYVAN	23	1.382
FRANSA	72	4.327	TÜRKİYE	20	1.202
YENİ ZELANDA	70	4.207	MACARİSTAN	19	1.142
BREZİLYA	59	3.546	VİETNAM	19	1.142
ALMANYA	57	3.425	POLONYA	18	1.082
KANADA	55	3.305			
87 kayıttan 25 tanesi gösterilmektedir.					

Makale sayıları sırasıyla en çok “Sosyal bilimler (%42), İş ekonomisi (%20.6), Ziraat (%18.2), Gıda Bilimi ve Teknolojisi (%10.4) ve diğer alanlarda yapılmıştır. Yayınların araştırma alanına göre dağılımı ise Tablo 2’de sunulmuştur.

Konu ile ilgili olarak Porec Tarım Turizmi Enstitüsü (%3.7), Edith Cowan Üniversitesi (%3.7) ve Zagreb Üniversitesi (%2.6) önde gelen kuruluşlar olmuştur (Tablo 3). Buna göre, öne çıkan ülke ise Avusturalya’dır.

Tablo 2. Yayın Kategorileri

Araştırma alanları	Yayın Sayısı	%	Araştırma alanları	Yayın Sayısı	%
Sosyal Bilimler	698	41.947	Alan çalışmaları	15	0.901
İş ekonomisi	342	20.553	Sanat&Beşeri Bilimler	14	0.841
Tarım	303	18.209	Tarih	14	0.841
Gıda Bilimi Teknolojisi	173	10.397	Beslenme Diyetetik	14	0.841
Çevre Bilimleri&Ekoloji	159	9.555	Kamu Çevre İş Sağlığı	13	0.781
Bilim Teknolojisi	108	6.490	Mimarlık	12	0.721
Coğrafya	69	4.147	Geliştirme Çalışmaları	12	0.721
Bilgisayar Bilimi	53	3.185	Eğitim&Eğitim Araştırması	12	0.721
Kamu Yönetimi	38	2.284	Ziraat	11	0.661
Mühendislik	29	1.743	İletişim	9	0.541
Sosyoloji	29	1.743	Jeoloji	9	0.541
Biyoteknoloji uygulamalı mikrobiyoloji	25	1.502	Kentsel çalışmalar	9	0.541
Kimya	21	1.262			
75 kayıttan 25 tanesi gösterilmektedir.					

Tablo 3. Öne Çıkan Kurumların Listesi

Kurum	Yayın Sayısı	%
Institute of Agriculture Tourism Porec	61	3.666
Edith Cowan University	56	3.365
University of Zagreb	43	2.584
University of Adelaide	40	2.404
Curtin University	37	2.224
Universidade de Aveiro	34	2.043
State University System of Florida	32	1.923
University of South Australia	30	1.803
Lincoln University New Zealand	26	1.563
California State University System	25	1.502
Western Sydney University	24	1.442
Universidad de Cordoba	22	1.322
University of Tras Os Montes Alto Douro	22	1.322
Texas Tech University	20	1.202
Texas Tech University System	20	1.202
1.413 kayıttan 15 tanesi gösteriliyor (en az 20 yayın).		

Tablo 4. En Çok Makaleye Sahip Yayın Kuruluşları

Yayın kuruluşu	Yayın Sayısı	%
Emerald Group Publishing	222	13.341
Taylor & Francis	176	10.577
Elsevier	160	9.615
Mdpi	122	7.332
Springer Nature	61	3.666
Sage	50	3.005
Routledge	47	2.825
Wiley	44	2.644
Cognizant Communication Corp	39	2.344
Gobierno Canarias, Consejería Educacion Cultura & Deportes	35	2.103
Apple Acad Press Inc	25	1.502
World Scientific	23	1.382
Balkan Scientific Assoc Agrarian Economists	21	1.262

E D P Sciences	21	1.262
Euromed Press	18	1.082
Cabi Publishing-C A B Int	15	0.901
Edit Um-Ediciones Univ Murcia	15	0.901
Univ Caxias Sul, Programa Pos-Graduacao & Turismo	15	0.901
IEEE	12	0.721
Inst Tourism	12	0.721
Cambridge Univ Press	11	0.661
Univ Rijeka, Fac Tourism & Hospitality Management, Opatija	11	0.661
Josip Juraj Strossmayer Univ Osijek	10	0.601
Univ Agricultural Sciences & Veterinary Medicine Bucharest	10	0.601
Univ Alicante	10	0.601
269 kayıttan 25 tanesi gösteriliyor		

Makalelerin çoğu; Emerald Group Publishing (%13.3), Taylor & Francis (%10.6), Elsevier (%9.6) ve MDPI (%7.3) dergilerinde yayınlanmıştır. Konuyla ilgili en çok makale yayınlayan dergiler Tablo 4'te listelenmiştir.

Web of Science indeksleri incelendiğinde; makalelerin çoğunluğunun “Emerging Sources Citation Index (ESCI) (%38)” kategorisinde yer aldığı ve bunu sırasıyla “Social Sciences Citation Index (SSCI) (%26.5)” ve “Science Citation Index Expanded (SCI-Expanded) (%19.6)’ın takip ettiği gözlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. WOS İndeksi

WOS indeksi	Yayın sayısı	%
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	633	38.041
Social Sciences Citation Index (SSCI)	441	26.502
Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)	322	19.351
Conference Proc Cit In - Social Science & Humanities (CPCI-SSH)	177	10.637
Book Citation Index - Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH)	133	7.993
Conference Proceedings Citation Index - Science (CPCI-S)	119	7.151
Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)	19	1.142
Book Citation Index - Science (BKCI-S)	14	0.841

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda şarap turizmi alanında çok sayıda araştırmacının faaliyet gösterdiği ve bu alanda yapılan araştırmaların giderek arttığı gözlenmiştir. Çalışmanın şarap turizmi alanındaki küresel eğilimleri ve önemli çalışmaları ortaya koyması bakımından gelecekte planlanacak çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Getz, D., & Brown, G. (2006). Critical success factors for wine tourism regions: a demand analysis. *Tourism management*, 27(1), 146-158.
- Süer, S., Keskin, N. (2023). Sürdürülebilir bağ ve şarap turizmi uygulamaları. *Bahçe*, 52(Özel Sayı 1), 258-268.
- VOSviewer, 2023.Sürüm 1.6.19, Leiden Üniversitesi, Hollanda.